

دکتر هراند قو کاسیان

نمازخانه‌های آرامنه در جلغای اصفهان

در اوایل قرن هفدهم میلادی در جنوب ساحل زاینده رود شالوده تأسیس قصبه‌ای نو بنیاد بنام «جلغای نو» ریخته شد. ساکنین این منطقه آرامندای بودند که شاه عباس کبیر آنها را در ضمن جنگ با عثمانیان در سالهای ۱۶۰۴-۱۶۰۶ از نواحی مختلف ارمنستان و جلغای قدیم واقع در ساحل چپ رود «ارس» بایران کوچ داده بود.

آرامند پس از استقرار در جلغای اصفهان در صدد ساختن کلیساها و نمازخانه‌های خود برآمدند و در هشت محله جلغا محله تبریزیها، ایروان، سنگتراشان، چهارسوق، قاراگل، میدان کوچک، میدان بزرگ و یعقوبجان دست بساختن نمازخانه‌هایی زدند که تعداد آنها در قدیم بیست و چهار نمازخانه بود و امروز بیش از سیزده نمازخانه بر جای مانده است.

۱- کلیسای بزرگ وانک (سوپ آمانا پرگیچ) این کلیسا ابتدا در سال ۱۶۰۶ بنا گردید و سپس در سال ۱۶۵۵ بسی و اهتمام «داوید» خلیفه اعظم و پیشوای مذهبی آرامند جلغا و کمک و اعانات مردم در محل نمازخانه قبلی معبد باشکوه فعلی احداث گردیده است.

بنای معبد جدید کلیسای وانک ندر سال بطول انجامیده است. تمامی سطح داخلی دیوارهای صحن معبد تا زیر طاق گنبدها با نقوش مطلا و تصاویر رنگ روغنی تزئین یافته است.

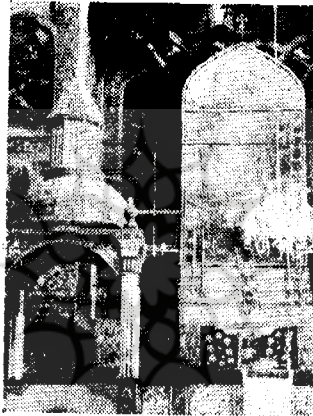
کلیسای وانک در «میدان بزرگ» جلغا واقعست.

۲- نمازخانه سوربهاکوپ. این نمازخانه یکی از قدیمی ترین نمازخانه‌های

جلفاست . تاریخ بنای آن ۱۶۰۷ و در «میدان بزرگ» واقع می باشد .

۳ - نمازخانه حضرت مریم . در سال ۱۶۱۳ به هژینده خواجه اودیک باباخانیان در «میدان بزرگ» بنیاد نهاده شده است .

۴ - نمازخانه سورب بدخیم . در سنه ۱۶۲۷ به هژینده و همت خواجه پطروس در خیابان نظر فعلی بنا گردیده است . گنبد این نمازخانه مرتفع ترین گنبد های تاریخی جلفاست .

معبد کلیسای وانك

۵ - نمازخانه سورب گورگ یا «کلیسای غریب» که بسال ۱۶۱۱ بسعی و اهتمام خواجه نظر بنیاد نهاده شده است سنگهای مقدسی که بدستور شاه عباس ارامند جلفا هنگام مهاجرت باصفهان از اچمیادزین (اوج کلیسا) به همراه خود آورده بودند در این نمازخانه برجای می باشد . محل این نمازخانه در «میدان بزرگ» می باشد .

۶ - نمازخانه سورب گریگور لو ساوریچ . این نمازخانه در سال ۱۶۳۳ در میدان کوچک بنا گردیده است .

۷ - نمازخانه سورب کاتاریند (راهبان) در سال ۱۶۲۳ در محله چهارسوق احداث گردیده است . تا چند سال پیش یتیم‌خانه دختران ارامنه جلفا در حیاط این نمازخانه بوده است .

۸ - نمازخانه سورب هوهانس مگردیچ (کلیسای یوحنا) این نمازخانه در سال ۱۶۲۱ در محله چهارسوق تأسیس شده است .

نمای خارجی کلیسای تاریخی وانک

۹ - نمازخانه سورب پترس واقع در محله سنگتراشان تاریخ بنای آن ۱۶۶۶ می باشد .

۱۰ - نمازخانه سورب میناس به همت و اعانات اهالی جلفا بسال ۱۶۵۹ در محله تبریزیها بنیادگذارده شده است .

۱۱ - نمازخانه سورب سارکیس این نمازخانه که از نظر وسعت دومین نمازخانه جلفاست در سال ۱۶۵۹ بهزیند مردم در محله «ایراوان» واقع در جنب منطقه «مارنان» احداث گردیده است .

۱۲ - نمازخانه سورب نیکاگیوس . تاریخ تأسیس این نمازخانه ۱۶۳۰ و تاریخ بنای معبد آن ۱۷۷۴ بوده و در محله «فاراگل» واقعست .

۱۳ - نمازخانه سورب استپانوس . این نمازخانه از نظر وسعت بزرگترین نمازخانه و بهمین جهت مراسم مذهبی دستجمعی در این نمازخانه برگزار میشود . محل آن در محله یعقوبجان و بنای آن سال ۱۷۱۴ انجام یافته است . همچنانکه گفتند در جلفای اصفهان نمازخانههای دیگری نیز بوده است که که بمرور زمان ویران شده و امروز اثری از آنها باقی نیست اینها عبارتند از :

از نقاشی‌های صحن کلیسای وانک

نمازخانه حضرت مریم . نمازخانه خواجه سافر از یانس . نمازخانه سورب هوگی . سورب میناس . سورب ها کوپ . سورب هو هانس . سورب هرشتا کابتاز و نمازخانه آنا نیا آراکیال .

بحث در اطراف ابنیه تاریخی و نمازخانههای جلفای اصفهان بسیار مفصل و طولانیست و الحق سزاوار است که مقالاتی عمیقتر و درخور آن نوشته شود . ما فعلا بذکر نام و تاریخ تأسیس نمازخانهها اکتفا کردیم باشد تا در فرصت دیگر سخن خود را دنبال کنیم .